

Vastaus valtuustoaloitteeseen kunnan ilmasto-ohjelman päivittämiseksi

Kunnanhallitus 22.01.2024 § 12
219/11.00.01/2023

Valmistelija

ympäristönsuojelupäällikkö Matti Nousiainen, puh. 044 740 1422

11 kunnanvaltuutettua on jättänyt 20.3.2023 valtuustoaloitteen kunnan ilmasto-ohjelman päivittämiseksi seuraavasti:

"Ilmaston lämpeneminen ihmisen toiminnan seurauksena on yksi suurimpia maailmanlaajuisia kriisejä. Se on uhka luonnolle ja ihmisille myös meillä Suomessa. Ilmasto on lämmennyt keskimäärin jo reilun asteen esiteollisesta ajasta, mutta arktisilla alueilla lämpeneminen on kaksi kertaa nopeampaa kuin muualla maailmassa.

Ilmastonmuutos vaikuttaa jo luontoon. Suomessa esimerkiksi saimaannorpan pesiminen on vaikeutunut ja naali on sukupuuton partaalla. Tuholaishyönteisten ja kasvitautien määrä lisääntyy. Myös sään ääri-ilmiöt yleistyvät ja haastavat ruoantuotannon.

Me voimme, ja meidän täytyy hillitä ilmastonmuutoksen etenemistä. Ilmastonmuutoksen torjunnalla on jo kiire.

Vuonna 2022 säädettiin uusi ilmastolaki. Uuden ilmastolain mukaan: "kunnan on laadittava taikka päivitettävä ilmastosuunnitelma vähintään kerran valtuustokaudessa. Suunnitelmassa on oltava:

- 1) tavoite kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämisestä kunnassa; 2) toimet, joilla kasvihuonekaasujen päästöjä vähennetään kunnassa;
- 2) tiedot kasvihuonekaasujen päästöjen kehityksestä kunnassa;
- 3) tiedot suunnitelman toteutumisen seurannasta;
- 4) muut kuin 1—4 kohdassa tarkoitetut tarpeelliseksi katsotut seikat,"

Siilinjärven kunnan ilmasto-ohjelma hyväksyttiin kunnanvaltuuston kokouksessa 17.6.2021 mutta on uuden lain näkökulmasta puutteellinen kaikkien yltä mainittujen kohtien (1-5) osalta.

Uuden lain mukaan suunnitelman hyväksyy valtuusto. Laki myös määrää, että suunnitelma on otettava huomioon kuntalain (410/2015) 37 S:ssä tarkoitetussa kuntastrategiassa sekä 115 S:ssä tarkoitetussa toimintakertomuksessa.

Me allekirjoittaneet vaadimme, että kunnanhallitus ryhtyy välittömästi tarvittaviin toimiin ilmasto-ohjelman päivittämiseksi lain mukaisesti."

Kunnan ilmasto-ohjelmasta

Suunnitelmallisesti ilmastotyötä on tehty Siilinjärvellä vuodesta 2018, jolloin Siilinjärven kunta liittyi mukaan KierRe-hankkeeseen, jossa Siilinjärven kunnalle laadittiin resurssiviisausohjelma. Siilinjärven ilmasto-ohjelma laadittiin KESTO-hankkeen yhteydessä vuosina 2020-2021. Valtuusto hyväksyi ohjelman 17.6.2021 ja samalla ohjelman mukaisesti kunnan kasvihuonekaasupäästöjen päästövähennystavoitteeksi 60 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2035 mennessä.

Molemmissa ohjelmissa on ilmastonmuutoksen hillintään liittyviä tavoitteita sekä tavoitteiden saavuttamiseksi kunnan eri hallintokunnille ja myös

kunnan yhteistyötahoille osoitettuja toimenpiteitä. Ilmasto-ohjelmassa on esitetty Siilinjärven kasvihuonekaasupäästöjen kehitys vuodesta 2005 vuoteen 2018 sekä arvio kehityksestä vuoteen 2035. Ohjelmassa on tavoitteita, joilla tähän tavoitearvioon pyritään ja kunnan eri hallintokunnille osoitettuja toimenpiteitä, joilla ilmastopäästöjä vähennetään. Toimenpiteistä ovat esimerkkeinä mm. kunnan toimitilojen energiatehokkuuteen liittyvät asiat, led-valaistukseen siirtyminen katu- ja liikuntapaikoilla, jättemateriaalien hyödyntäminen maarakentamisessa, sähköautojen latauspisteiden rakentamisen edistäminen ja siirtyminen kohti sähköautoilua kunnan omassa autokannassa, julkisen liikenteen käytön edistäminen, ylijäämämaiden hyödyntäminen lähellä niiden syntypaikkoja ja ruokahävikin vähentäminen sekä kunnan ekotukitoiminnan aloittaminen.

Ilmasto-ohjelmatyön tavoitteena on lisäksi, että Siilinjärven kunta on vahvasti mukana kuntien ilmastotyössä sekä vaikuttamassa ja tukemassa Pohjois-Savon maakunnallista ilmastotyötä. Kunta onkin osallistunut aktiivisesti mm. maakunnalliseen Hiilineutraali Pohjois-Savo-hankkeeseen, jossa on mm. laadittu kunnille ilmastomuutokseen sopeutumisen riskikortit.

Resurssiviisuus- ja ilmasto-ohjelmien tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta on tehnyt viranhaltijoista koostuva työryhmä, mutta seuranta varten ei ole ollut yhteistä järjestelmää, johon eri hallintokunnat voisivat kirjata tekemiään toimenpiteitä. Kasvihuonekaasupäästöjen kehitystä on ilmasto-ohjelman hyväksymisen jälkeen seurattu SYKEN kuntien ja alueiden kasvihuonekaasupäästöseurannan (<https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>) avulla. SYKEN seurannan mukaan Siilinjärven kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet laskentamenetelmästä riippuen 22 – 25 % vuodesta 2005 vuoteen 2021.

Ilmastotyön jatkaminen

Siilinjärven kunta on mukana Suunnitelmallinen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon (SISU) -hankkeessa (<https://pohjoissavonsisu.fi/hanke/>). Hankkeessa koordinoidaan kuntien ilmastotyötä yhteistyössä Kuopion seudun, Ylä-Savon, Keski-Savon ja Sisä-Savon kanssa. Hankkeessa on mukana 15 kuntaa. Siilinjärven ilmastotyötä edistetään Kuopion seudun osatoteutuksessa, jonka toteuttajana on Kuopion kaupunki. Hankkeen tavoitteena on mm.

- ilmasto-ohjelmien toimeenpano sekä ilmasto- ja talousjohtamisen kehittäminen
- Ilmastomuutokseen varautumisen ja sopeutumisen sisällyttäminen toimintaan
- ilmastoviestinnän ja osallisuuden edistäminen
- ilmasto- ja kiertotalousnäkökohtien sisällyttäminen hankintoihin ja investointiprosesseihin
- yhteistyö ilmastotyössä

Käytännössä ilmastotyö ja ilmastotoimien vaikuttavuuden arviointi ja ilmastobudjetointi halutaan viedä osaksi kuntien taloussuunnittelua ja tilinpäätöstä. Hankkeessa on tarkoitus ottaa käyttöön Kuopion seudulle ilmastojohtamisen järjestelmä. Hankkeessa myös päivitetään kunnan ilmasto-ohjelma. Nykyisen ohjelman keskeisin puute on ilmastomuutokseen varautumisen ja sopeutumisen puuttuminen ohjelmasta.

SISU-hanke on kolmivuotinen. Kunnanhallitus hyväksyi hankkeeseen osallistumisen päätöksellään 23.5.2022 ja hanke alkoi keväällä 2023. Hankkeella on Kuopion seudulla työntekijöinä projekti- ja viestintävastaava sekä ilmastokoordinaattori. Hanke sisältyy ympäristönsuojelu-tulosalueen

talousarvioon. Kunnassa on ilmastotyön seurantaryhmä, joka tekee hanketyötä yhdessä ilmastokoordinaattorin kanssa. Kunnan johtoryhmä toimii hankeen ohjausryhmänä.

Päätöksen vaikutusten ennakoarviointi: Kunnan ilmasto-ohjelma on tärkeä väline kunnan tavoitteellisen ilmastotyön toteuttamiseen.

Päätösehdotus

Kunnanhallitus toteaa, että valtuustoaloitteessa vaadittuihin toimenpiteisiin on Siilinjärven kunnassa ryhdytty Suunnitelmallinen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon (SISU) -hankkeeseen osallistumisen myötä. Hankkeessa muun muassa päivitetään kunnan ilmasto-ohjelma. Ilmastolaki ohjaa osaltaan suunnitelman päivittämistä. Ohjelma viedään hyväksyttäväksi kunnanvaltuustoon.

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto merkitsee edellä olevan selvityksen tiedoksi ja toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotus.